

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 504/2011-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. marca 2012 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť J. B., B., zastúpeného advokátom JUDr. R. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 213/08 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo J. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 213/08 **p o r u š e n é**
n e b o l o .

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 504/2011-14 z 3. novembra 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. B., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 213/08 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplynulo: «... Dňa 29. 12. 2008 bola na sťažovateľa podaná obžaloba, ktorá je na Okresnom súde Bratislava II vedená pod č. k. 3T 213/2008. Prokuratúra za účelom vykonania dokazovania navrhla v uvedenej obžalobe vykonať dôkaz aj výsluchom poškodenej K. Š. a sv. JUDr. C. F. Hoci obžaloba bola podaná ešte v roku 2008, k vypočutiu sťažovateľa prišlo až na hlavnom pojednávaní konanom dňa 20. 10. 2009 a prokuratúrou navrhovaní svedkovia boli vypočutí na pojednávaní konanom dňa 20. 04. 2010. Vzhľadom k tomu, že prokuratúra trvala na vypočutí aj ďalších svedkov, ktorí sa podľa nášho názoru ani nevedia dostatočne vyjadriť k okolnostiam skutku uvedeného v obžalobe a ktorých prítomnosť súd nedokázal zabezpečiť, neprišlo od uvedenej doby k žiadnemu postupu vo veci a v konaní dochádza k zbytočným prietahom. Súd síce vytyčuje termíny hlavných pojednávaní, avšak tieto sú odročované pre neprítomnosť svedkov a o niektorých pojednávaniach (resp. o ich odročení) neboli ani vyhotovené zápisnice. Je otázne, či súd skutočne aj uskutočňuje úkony, na základe ktorých by mala byť zabezpečená prítomnosť svedkov, alebo ide o postup čisto účelový, keďže voči sťažovateľovi

bolo zahájené ďalšie trestné konanie, v súvislosti s ktorým bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu uvedeného v ust. § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pričom trvanie trestného konania vedeného na Okresnom súde BA II sa v tomto prípade považuje za dôvodnú obavu pokračovania v trestnej činnosti. Z doposiaľ vykonaného dokazovania je zrejmé, že v konaní č. k. 3T 213/2008 poškodená mení zásadným spôsobom svoje výpovede a s prihliadnutím na spôsob jej života ju nemožno považovať ani za dôveryhodnú osobu. Na základe dôkladného preštudovania celého spisu by súd zrejme dospel k názoru, že sťažovateľ sa trestného činu nedopustil, avšak v súvislosti s konaním vedeným v súčasnosti na Okresnom súde BA I pod sp. zn. 6T 81/2010 a ktoré bolo spočiatku mediálne známe aj pod tzv. ketamínovými útokmi je pre súd „výhodnejšie“ trvanie trestného konania pod sp. zn. 3T 213/2008, nakoľko sa tým dôvod väzby považuje za stále pretrvávajúci a nie je možné prepustenie sťažovateľa na slobodu. U sťažovateľa dochádza podľa nášho názoru k prietahom v konaní nielen v tejto veci, ale aj v ďalšom konaní pre ktoré bola podaná samostatná sťažnosť. V oboch prípadoch sťažovateľ opakovane podal sťažnosti pre prietahy, ku dnešnému dňu nemáme vedomosť o ich vybavení. ...

Sťažovateľovi v dôsledku uvedených skutočností, najmä toho, že sťažovateľ žije v právnej neistote ohľadne výsledku prebiehajúceho trestného konania, ako aj toho, že predmetné konanie je podľa názoru súdu dôvodom trvania väzby v súvislosti s iným trestným konaním, vznikla sťažovateľovi nielen majetková ujma (v dôsledku straty zárobku počas trvania väzby) ale aj veľmi závažná nemajetková ujma spočívajúca v poškodení dobrého mena sťažovateľa a z tohto dôvodu požadujeme aj primerané finančné zadosťučinenie v zmysle ust. § 56 ods. 4 zák. č. 38/1993 Z. z.

Domnievame sa, že boli porušené základné ľudské práva sťažovateľa garantované Ústavou Slovenskej republiky, ako aj Dohovorom na ochranu ľudských práv a základných slobôd. ...

Vzhľadom na tu uvedené navrhujeme, aby po zvážení všetkých skutočností Ústavný súd SR vydal nasledovný nález:

1. Základné právo sťažovateľa J. B... na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II vo veci vedenej pod č. k. 3T 213/2008 porušené bolo.

2. J. B... priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 5.000,- EUR, ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 261,82 EUR na účet jeho právneho zástupcu ..., a to do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia...»

Sťažovateľ priznanie finančného zadosťučinenia „odôvodňuje skutočnosťou, že sa domnieva, že boli hrubo porušené jeho ústavné práva. Sťažovateľ je od doby prepustenia z väzby na slobodu neustále práceneschopný a ambulantne navštevuje psychiatrickú ambulanciu. Tento stav mu dlhodobo znemožňuje sa zaradiť do pracovného procesu. V neposlednom rade sa sťažovateľ domnieva, že postupom súdu bol spoločensky znemožnený, nakoľko médiá pripisovali časté odročovanie hlavných pojednávaní, ako obštrukciu zo strany sťažovateľa. Celé opomenutie preto znamenalo zároveň aj porušenie povinností štátnych orgánov zabezpečiť reálnu možnosť uplatnenia základných práv a slobôd. ... Sťažovateľ oprávnene stratil dôveru v orgány, ktoré rozhodujú v jeho trestnom konaní. Sme toho názoru, že požadovaná výška zadosťučinenia za intenzitu porušených práv a hlavne za stratu dôvery v zákonný postup štátnych orgánov, nakoľko porušenie základných práv a slobôd podľa nášho názoru nie je možné napraviť.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho poverenou predsedníčkou, listom sp. zn. Spr. 2154/2011 z 9. decembra 2011 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 30. decembra 2011.

2.1 Poverená predsedníčka okresného súdu uviedla tieto relevantné skutočnosti:

„... Po oboznámení sa s obsahom sťažnosti, obsahom predmetného spisu, ako aj stanoviskom zákonného sudcu JUDr. R. F. som zistila, že celková dĺžka konania s prihliadnutím na dodržanie ustanovení trestného poriadku upravujúcich procesný postup

pri vykonávaní dôkazov, navrhnutých okresným prokurátorom a to výsluchom svedkov, ktorých konanie bezprostredne súviselo so skutkom, ktorý bol sťažovateľovi kladený za vinu je primeraná, jednotlivé úkony tunajšieho súdu boli vykonávané v primeraných procesných lehotách. V osobách svedkov šlo o osoby bez riadneho bydliska, resp. sa na nimi udaných adresách nezdržiavali a bolo ich možné vypočuť až na základe toho, že boli vzatí do väzby v inej trestnej veci. Zo spisu tiež vyplýva, že v spise sú vyhotovené všetky zápisnice z pojednávania, resp. ich odročenie.

Považujem preto sťažnosť sťažovateľa za nedôvodnú a navrhujem, aby ústavný súd rozhodol, že právo sťažovateľa na súdnu ochranu v konaní v primeranej lehote tunajším súdom porušené nebolo a ani nepriznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie.

Netrváme na ústnom prejednaní veci pred ústavným súdom, nakoľko od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

2.2 Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu poverenej predsedníčky okresného súdu uviedol tieto podstatné skutočnosti:

„... Sťažovateľ trvá na dôvodoch sťažnosti, ktoré sú uvedené v sťažnosti. Je toho názoru, že došlo k prietahom zo strany zákonného sudcu. Sťažovateľ je toho názoru, že neboli efektívne využité všetky zákonné prostriedky na zabezpečenie svedkov. Je síce pravdou, že sa jednalo o osoby bez stáleho pobytu, ale Trestný poriadok pamätá aj na situáciu, keď svedok ignoruje výzvy súdu. V zmysle Trestného poriadku je možné uložiť poriadkovú pokutu, prípadne využiť ustanovenie § 88/Tr. por. Takéto prostriedky neboli využité v plnej miere.

V zmysle výzvy Ústavného súdu Slovenskej republiky, oznamujem, že netrváme na ústnom prejednaní veci. Zároveň oznamujem, že si uplatňujem trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 523,64,- €...“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 3 T 213/08:

Dňa 29. decembra 2008 podala Okresná prokuratúra Bratislava II (ďalej len „okresná prokuratúra“) okresnému súdu obžalobu na sťažovateľa pre zločiny znásilnenia a vydierania podľa príslušných ustanovení Trestného zákona. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 3 T 213/08 a bola pridelená na prerokovanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. R. F.

Dňa 29. januára 2009 bolo vo veci nariadené hlavné pojednávanie na 19. marec 2009.

Dňa 19. marca 2009 bolo hlavné pojednávanie odročené na 7. máj 2009, pretože „*pri osobe, ktorá dala svojim návrhom podnet na verejné zasadnutie, a pri osobe ktorá môže byť rozhodnutím priamo dotknutá*“, nebola zachovaná na prípravu päťdňová lehota.

Dňa 7. mája 2009 bolo hlavné pojednávanie odročené na 16. júl 2009 s tým, že „*na poškodenú bude vydaný príkaz na zatknutie*“.

Dňa 16. júla 2009 bolo hlavné pojednávanie odročené na 20. október 2009 s tým, že „*na poškodenú bude vydaný príkaz na zatknutie*“.

Dňa 17. júla 2009 súd zisťoval pobyt poškodenej.

Dňa 13. augusta 2009 Zbor väzenskej a justičnej stráže oznámil okresnému súdu, že osoba uvedená v dožiadaní súdu t. č. nie je vo výkone väzby, resp. vo výkone trestu.

Dňa 18. septembra 2009 bolo vo veci nariadené hlavné pojednávanie na 20. október 2009 s tým, že súd požiadal Okresné oddelenie Policajného zboru vo V. o predvedenie poškodenej.

Dňa 20. októbra 2009 sa uskutočnilo vo veci hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 19. január 2010 pre účely ďalšieho dokazovania.

Dňa 19. januára 2010 bolo hlavné pojednávanie odročené na 9. marec 2010 s tým, že „*bude volaný obžalovaný a svedkovia*“.

Dňa 9. marca 2010 bolo hlavné pojednávanie odročené na 20. apríl 2010 s tým, že bude „*požiadané o predvedenie obžalovaného*“.

Dňa 20. apríla 2010 bolo hlavné pojednávanie odročené na 1. jún 2010 s tým, že „*budú volaní svedkovia – K. a S.*“.

Dňa 1. júna 2010 bolo hlavné pojednávanie odročené na 29. jún 2010 s tým, že „*budú volaní svedkovia – K. a S.*“.

Dňa 29. júna 2010 bolo hlavné pojednávanie odročené na 23. september 2010 s tým, že „*budú volaní svedkovia – K. a S.*“.

Dňa 23. septembra 2010 bolo hlavné pojednávanie odročené na 18. november 2010 s tým, že „*budú volaní svedkovia – K. a S.*“.

Dňa 18. novembra 2010 bolo hlavné pojednávanie odročené na 25. január 2011 s tým, že „*budú volaní svedkovia – K. a S., bude na nich vydaný príkaz na zatknutie*“.

Dňa 21. februára 2011 bolo vo veci nariadené hlavné pojednávanie na 7. apríl 2011. Okresný súd uznesením č. k. 3 T 213/08-163 nariadil, aby bola obmedzená osobná sloboda a aby bol na hlavné pojednávanie predvedený svedok J. K.

Dňa 14. marca 2011 súd zrušil svoje uznesenie o obmedzení osobnej slobody svedka J. K., pretože sa nachádzal vo výkone väzby, odkiaľ bude nariadené jeho predvedenie.

Dňa 7. apríla 2011 sa uskutočnilo vo veci hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 7. jún 2011 pre účely ďalšieho dokazovania (vyžiadania nahrávky).

Dňa 13. apríla 2011 bol z pripojeného spisu sp. zn. 5 T 13/09 prefotený a pripojený prepis súvisiaceho zvukového záznamu.

Dňa 7. júna 2011 sa uskutočnilo vo veci hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 14. jún 2011, pretože pre obhajcu sťažovateľa nebola dodržaná päťdňová lehota na prípravu.

Dňa 14. júna 2011 sa uskutočnilo vo veci hlavné pojednávanie, na ktorom okresný súd rozsudkom č. k. 3 T 213/08-197 sťažovateľa spod obžaloby oslobodil. Okresný prokurátor podal odvolanie proti uvedenému rozhodnutiu.

Dňa 15. augusta 2011 okresný prokurátor odvolanie proti rozsudku č. k. 3 T 213/08-197 zobral späť, pričom okresný súd späťvzatie tohto odvolania uznesením č. k. 3 T 213/08-197 zobral na vedomie. Rozsudok č. k. 3 T 213/08-197 nadobudol právoplatnosť.

Dňa 6. septembra 2011 okresný súd uznesením č. k. 3 T 213/08-212 opravil svoje uznesenie č. k. 3 T 213/08-197, a tým bolo napadnuté konanie ukončené.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 213/08 došlo k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (pozri napr. rozhodnutie I. ÚS 128/03 z 25. júna 2003 a v ňom citovanú predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu).

Podľa uvedených kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že priebeh napadnutého konania nemožno pripísať na vrub zložitosti prerokovávanej veci. Skutkovú alebo právnu zložitosť preskúmaného konania inak vo svojom vyjadrení nenamietala ani poverená predsedníčka okresného súdu.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmanej veci, ústavný súd – okrem neúčasti sťažovateľa na pojednávaní 9. marca 2010 – nezistil žiadne významné okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo prípadne v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu, pričom skúmal aj to, či okresný súd pristupoval k danej veci so starostlivosťou, ktorú si vyžadoval zvýšený význam tohto trestného konania pre sťažovateľa. Z prehľadu procesných úkonov, ktoré vyplývajú zo súvisiaceho spisového materiálu, ktoré si ústavný súd zadovážil, vyplýva, že okresný súd od 29. decembra 2008, keď bola podaná obžaloba na sťažovateľa, konal vo veci v podstate priebežne s výnimkou asi šiestich mesiacov, keď jeho konanie bolo neefektívne, pretože po opakovaných odročeniach pojednávania (od apríla 2010) až v novembri 2010 rozhodol o vydaní príkazu na zatknutie a predvedenie svedka K., ktorého výsluch považoval za dôležitý. Okrem tohto obdobia však okresný súd vykonal vo veci desiatky účinných úkonov smerujúcich k odstráneniu právnej neistoty v danej veci.

Po uvedenom krátkom neefektívnom postupe úkony okresného súdu v podstate plynulo smerovali k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, čo je hlavným účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (II. ÚS 61/98). Postup okresného súdu, aj keď nebol vždy bez prieťahov, sa zjavne nevyznačuje takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prieťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd dospel k záveru, že právo sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní okresného súdu porušené nebolo.

Vzhľadom na uvedený záver ústavného súdu už bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších nárokoch sťažovateľa uplatnených v jeho sťažnosti (návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, o trovách konania a pod.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2012